

4 খোৱিৰোলগী অখন্নবা লামায়

“অঙাওবী নংত্ৰগা অহল ওইদুনা শূবা নোহ্না গুমদ্রবী নঙনা মৈতৈ নুপীনা মচিঞ্জীক্কিদমক ডিঙ্গা নিদে। কেদৌঙৈদা নিৱৰক্তবা ওইসনু।” - *সিনাম কৃষ্ণমোহনা সিংহ (মৈতৈ নুপী)*

হোন্ধ্ৰে

ইশাগী ইমি

—এম নিলকুমাৰী

ইথৱমউ মথং–মথং

শৈৱেং–ৰাৱেংগী

শক্তি ক্যানি খুনগৎলমউ।

মচিন খৌৱাবা কলমনা,

খৃশা মঙাগা লোয়ননা

কাৰিগী নিংহমগনি, সাহিত্যগী লৈকেলদা

তুং–মাং য়েংদুনা,

পোখাদুনা লৈখোঙ্কবদি

কনানো নহাকপু হংবীৱৰ্দ্ধব।

চংলু মফম খুদিং শিন থুংনা

মেনশিল্লমউ পুলি’ অহাঙ’ মতেক

মতেক মতেক্ৰা শমজিল্লমউ

মপুং ফাদ্ৰবা নহাক্কী পুলি লৈকেোল।

লৈকেোল অমত্তং শেঙ্গমউ।

চিখহল্পমগনু মাহহল্পমউ

আটো–পিশক–পাকপা–চাউবা।

নহাক্কিদমক ইয়াৰি নশাগী নমি নতুংদা

নশাগী ময়েক শেংফাত্ৰবা মমি

মমি অদুনি নহাক্কিদমক মপুনা পীবিবা।

অদুবু নোং–মংলবাদি নমি ফাওৰা

তুংইমাৱৰ্দ্ধৱেহি–কাউফদে।

মালেমগী অকোয়বগী নুমিৎ

—ডা. অকোইজম ইবোহল

নোংদোল কেইৱেল কোৰাঁজা

তপ্তপ তৱং গুঞ্জিবা

থৱামীচাক ময়াম নখোয়না

ইঙাগী থানিল থাজ্গী

নাগ্ৰদা কৰি চিৱোঞ্জিবা?

উপাল ৰাপাল খিবিবকসু

মালং শাহ্‌ম তাছাদা

হাইনা হুগ্ৰা জগোয় শাজরি

চিৰোন চিৰোন গাঙনৱি

য়েংসি লাউনে মীওইবগী মতৌসে।

লৌইদাম কুইনা তাৱৰ্দ্ধ

চিংনুংগী তাম্নাগী খোঞ্জেলসু

তাবা ফ্বলক্ৰে ময়েক শেংনা

ফ্ৰেমিঙ্গো উচেক শঙ্‌ শঙ্‌সু

পাইৱৰ্দ্ধে চাক্তাবা পাংয়া তময়াদ।

ঈংলবা মলয়া নুংশিংকা ইৰৌইননা

চেহ্নৱক্ৰি লুৰবা তুৱেলগী লাইজনা

লৌহীবি চিংমায়সু হানৌনা শংলে

ফ্ৰেমিঙ্গো উচেক শঙ্‌ শঙ্‌সু

পাইৱৰ্দ্ধে চাক্তাবা পাংয়া তময়াদ।

ঈংলবা মলয়া নুংশিংকা ইৰৌইননা

চেহ্নৱক্ৰি লুৰবা তুৱেলগী লাইজনা

লৌহীবি চিংমায়সু হানৌনা শংলে

ফ্ৰেমিঙ্গো উচেক শঙ্‌ শঙ্‌সু

পাইৱৰ্দ্ধে চাক্তাবা পাংয়া তময়াদ।

ঈংলবা মলয়া নুংশিংকা ইৰৌইননা

চেহ্নৱক্ৰি লুৰবা তুৱেলগী লাইজনা

লৌহীবি চিংমায়সু হানৌনা শংলে

ফ্ৰেমিঙ্গো উচেক শঙ্‌ শঙ্‌সু

পাইৱৰ্দ্ধে চাক্তাবা পাংয়া তময়াদ।

ঈংলবা মলয়া নুংশিংকা ইৰৌইননা

চেহ্নৱক্ৰি লুৰবা তুৱেলগী লাইজনা

লৌহীবি চিংমায়সু হানৌনা শংলে

ফ্ৰেমিঙ্গো উচেক শঙ্‌ শঙ্‌সু

পাইৱৰ্দ্ধে চাক্তাবা পাংয়া তময়াদ।

ঈ দান তৌসি

—থোকচোম ৰবিচন্দ্ৰ

অৱং–অৱাকী সংসাৱসিদা

নুংঙহিনা পুদিনা লেল্পবনু

পুলি মাগী নুংঙইবা, মতোল লোহ্ৰা নংত্ৰি

ৰাখলগী অৱাবা কোকহনবা গুহ্না

পুঞ্জিগী অশোনবা তেৎকংহনবা

থশ্মোয়গী নুংঙইবা পীবা গুহ্না মহাজ্ঞা

পুলি মাগী নুংঙহিবা মফ্বলমগনি।

মহাক অদু অতোগ্ৰা ক্যানি হায়না খনবগে?

নহাকসু কনাগুহ্না অমগীদি মহাকনি

নহাকসু অথৌহিবা ওইবা গুম্বী

ঋইদগী নুংঙহিৱবা মীকুপ অমা ফ্ববা গ্ৰমনি।

পিক্ৰভা থশ্মোয় অমা পান্দুনা

চাউৰবা ফুৰা দলালাদ লৈবদি

ঈশিং কংশিল্লৰুৱা ঈপাজা

হিংলিবা লেমলৈ গাঙপুন্নি।

চাউত্ৰবা থশ্মোয় অমা য়োক্তুনা

পিক্ৰবা খাংপোক্তা লেবনা

নুংঙহিৱগী ঈপান্টি মহা সাগৱনি

পুলিবু পুদিনা পুনশিনবা পাশ্মী।

পুঞ্জিনা পুলিবু পুনশিনগে হায়ৱবদি

ঈগী দান তৌৱশ্মু

নঙগী থৱায়বসু পুনশিনবীৱৰ্কনি

পুলি কয়া অমনা।

ওইগনি মীওইবা লক্তা অথৌহিবা

ফ্বগনি অমুক্ত ফ্বখিদ্ৰিবা

পুলিগী নুংঙহিবা মীকুপ অমা

য়াওঁৱিবনি নহাক্কী ঈদা মীনুংশিগী ঈচেল অমসু

চেলহল্প মহাক্কী হকচাৎদসু

য়েল্পশ্মু নুংশিবা নহাক্কী ঈদা

গুসি মালেমগী ঈ দান তৌবগী নুমিৎ অসিদা।

পূনশিল্লসি অপূনবগী লংলানা

—গ্যানন্দ নাওৱেম

মীচিক মীৱাওখোল তাদ্ৰবা

থেংলবা অহিং অসিদা

নোঙ্গাত্ৰবা অথৌবাশিংগী থৱায়না

খোঞ্জেল থোঙ্ক্ৰা তেংথাক্ৰে!!

গাঙলুপ কাঙলুপ শেম্বত্ৰে,

অমনা অমবু থাজনন্দ্ৰ

মসিৱা এগী পোঙ্ক্ৰফম

মসিৱা নহাক্কী নৱমদা!!

নখোয়দি তাৱিৰৌহি খঙলিৰৌহি

নশাত্ৰীয়া ইয়াইফনবা খল্লিঙৈ

হে ইমা পোঙ্ক্ৰফম

তুংদা কৰি ওইহৌগদৌৱিবা!!

অথৌবাশিংনা পামজৱহ্না মঙলাদো

ঐখোয়না অৱেদুদা তাহনত্ৰদা

খল্পসি মাদাবগী ৰাখল

পূনশিল্লসি অপূনবগী লংলানা!!

নঙুতনা

—শ্ৰীকাজম নন্দকুমাৱ

তোঙান তোঙানবা

শঙ্ক্ৰোদা লাকখিবনি

অদুবু মাগী মগুনদি

ওছোঙ্ক্ৰা চৈত্ৰে।

মনাক নক্ৰা চংলুদ্ৰবদি

খক গুল্লোই

মাবু খঙৰা

ঐদি ৰাখি

মাগী ৰাখলদা।

নীংখিৰিবা ফি্‌জোল

মখল মথেলগী

মচু ক্যানা লৈৎবেলদুনা

ঐবু কৌৱে

মনা ঐবু,

মীৎকী পিৱাংগা লোয়ননা

পিখি বীদায়।

গুসিসু মীৎকী পিৱাংশিংগা

লোয়ননা লেঞ্জি

নুংশিবা মাগী ৰাখলদা

অহিং নুংখিল অনীমক্তা।

থেঙ্ক য়ু কাৱোনো

—ৰাজেন্দ শাৰুংবা

কোৱোনো নঙসে মীপূম খুদিংনা কিঁনে

অদুবু ঐদি কিবিদে নঙসে

য়েংবদদি ফক্তবা মাঞ্জি

মৱদদি নঙসে নশক থী

অদুবু লোয়নদা হৈবা মীাদি

কৱিসু তৌদে তানবা যাই হায়নৈ

নঙসে ৱাৱক কনৰী উশিব্তবদি যাদবিনি

মদো ঐসু খঙই অদুনা চেকশিমা চংলে ঐ

নঙ কিবৰ্গী য়়সু থকত্ৰে, ঝাৱসু শামত্ৰে

গঞ্জা, চ্ৰষ্ট, খৈনি, কা জৱদা

অমত্ৰা থকত্ৰে, চাদ্ৰে

ফোৱ ফোৱা শীজত্ৰে

নঙনা মীৱক্তা তিনগনু, মপান থোক্নু

চাৱমদাইদা খৃৎ–শা নিংখিনা হাম্বু

চংখোকপদা মাঙ্‌ উল্লু, লাগ্ৰা লৈনৌ

হোয় নঙনা হায়ৱিবা খুদিংমক লৌইনা ইল্লে

হৌজিভি ঐ অফবা মৱম মোকপা মী ওইৱেলে

মসে নঙবু কিনা চংচবগী

নঙনা ৱাৱকপীবগী মহয়নি

অদুনা নঙবু হহা হহা থাগৎচৰি

অমৰোমদা য়ু আৱ ভেৰি গুদ

থেঙ্ক য়ু কোৱোনো, বাই বাই কোৱোনো।

লাইনিংথো কোৱোনো

—অঙোম ইবোমচা

লাংনৱি, শোম্ৰি, লাইমিং কয়া–কয়া

শোম্ৰি মগুনত্ৰু লাইশিংগী

মীওই ফুৰুপ কয়া–কয়না

মাগী–মাগী থাজবদা

লাংনৱি, শোম্ৰি লাইমিং কয়া–কয়া।

নিক্ৰৱি থক–থক থৱায়

কদাইদনা কৱিনো

ওইগদবা খঙদবা

গুসিনা কৰি, হংহেংগীনা কৰি

লাংনৱি, শোম্ৰি লাইমিং কয়া–কয়া।

মশীং থিঙমত্ৰদবা লাইনি

ফুৰুপ–কাঙলুপ কয়না লাংলিবা

মাগী–মাগী অপান্ধা থাজবদা

হায়গুমদে লাইমিংশিং অদু য়ানমখিবনা

লাংনৱি, শোম্ৰি লাইমিং কয়া–কয়া।

ওইৱৱে গুসিদি লাইশিংগী লাই

অকনবা, অখৌবা, তৌগুহ্না

মালেম পূহ্না নিৰুপ্ৰা

তাইবঙ পূহ্ননা খুৰুমজবা

গুকপীয়ু চানবীয়ু হায়ৰ্জা

লাইনিংথৌ ‘কোৱোনো’।

তেংথা শৈৱোল

—এন বীচোলা লৈমা

ৰাৱেৱকো ইমা মণিপুৱ

ইমাদি চ্ৰাম মকোকপীনি।

নচা ময়ামগী তেংথাখোলনা

অৱাবা চৈথেথবু খাঙলিবি।

কুমগী নোংদি লাক্ৰেদো

অদুবু তেংথাখোলদি মুৎগুমদৱে।

কৱশ্না নোংলৈনবু হল্পকপনো

তমবীৱবা কোডিড–১৯ নহাকপু।

চংশ্ৰোগাবা, হনশ্ৰোগাবা

পুৰিভ্ৰো হুমদুনা মালংবন।

চংগীভ্ৰো ইৱমদম মণিপুৱদগী

নচা ময়ামগী তেংথাখোল তাবদা।

অৱাবা কোকথোং কোক্ৰুৱা

ৰাৱন্নগনি ইমাসু।

লুশ্মুফু

—ডা. নিৰ্মলা ৰাজকুমাৰী

লামীনি ঐখোয় লাছেংনৱিবা

অহুমশুৱা মালেমগী লাঞ্জাও

খৃংলায় য়াদ্‌নো লান।

কোকোনোভাইৱসকা মালেম পূহ্নগা।

গাঙলুপ কাঙলুপ শেম্বত্ৰে,

হেঞ্জিল্লকই মানা সুম।

কোৱোনো, অঙৰুপনি মাগী শতি

লুশ্মুফুনি, নাৱোপ্ৰা লান হৌবনি

নঙে মায়োক্ৰা লানফম।

ব্ৰাৰীদুবু লৌইদ্ৰিৱা

(পুসিসে ইশাগী অনীংবা, অপান্ধনা খুদিংমক হিংবা ওইৱমত্ৰে হায়ৱিবা অইহী অমা)

নাইজৈৱিয়াগী অইবা Chimamanda Ngozi Adichie হায়বদুনা ফজত্ৰবা ৰাফম অমা হায়ৰি, ৰাৰী অমনা মী অমবু শোকহনবা, মিৎচেং থীহনবদি যাই, অদুবু ৰাৰী অমনা অপাবশিংবু পান্ধল হ্যাগ্ৰা, মীওইবা ওইহনবদদি মতেং ওইৱি। মাগী ৰাইহোদা - "Stories have been used to dispossess and to malign but stories can also be used to empower and to humanise." মানা সিমসু হায়ৰি, "Stories can break the dignity of a people but stories can also repair that broken dignity." চুমত্ৰবা ৰানি হায়নিংঙি। মুহ্না খল্পগা হায়ৱকপা ৰানিনা হেক্তা তানিংঙি। মদুমক থোঙ্কৱে, গুসি পায়খংলুৰিবা ৰাৰীমচাগী লাইৱিক অসি পাৰুৱদ। ওছোঙ্ক্ৰা চেকশিমা অইহী অমনা ৰাৰীমচা ১৪ খক শেঙ্গগা পুথোক্ৰুপা অসিদি পাৰুৱদা থমোয়াদা দং দং পানবা গাক্তা ওইনা থোকত্ৰে। লৈখা তাৱবা, মীনা থওইবিদ্ৰবা, পশ্চু য়ৌৱদা ঈচেল, গাওনা ফেবা চংলবা মীওই কয়াগী ৰাৰীবু লাচদুনা শেল্পকপা লাইৱিকনি। ফেষ্টিকা ফিল্মনগা তোংশিল্লগা শেল্পকপা ৰাৰীমচা ওইৱবসু মহাও ফজনা পীবা গুম্বী, ৰাইহে–ৰাতা পক্‌চে, ৰাৰী লীবা হৈবা হায়বদুমক থোক্‌ই। অইহী অসিবু ঐখোয়না শকখঙদনা গুসি ফাওবা লৈৱিৱা অসিমদি চুম্‌ৱোই হায়নীংই। মাগী ‘কিছ্‌ৱৰ্দ্ধবা শহ্নল’ কৌবা ৰাৰীমচাগী লাইৱিক অমসু ফোঙত্ৰবা অইহীনি।

মহাক কনাসু নত্ৰে, মোহিৱাংথেম সতাবতিনি। বৱাক তস্পাক্কী অইহীনি, কবিনি, ৰাৰীমচা ইহীনি। অনীমক মায় পাঙ্কবীনি। সতাবতিগী শৈৱেং লাইৱিক ‘বৱাক তস্পাক্কী মৱাইবক’ কৌবদু ২০১৬তা পুথোক্ৰুপকপদগী মাৰু কবি ওইনা শকখঙত্ৰবনি। মৱমদম, মাগী লোন, নাং ওছোঙ্ক্ৰা লুনা তৌজনীংবী অইহী অমা ওইনা শাফেগুঙলকখি। মাগী ‘ঈগী কুইম’ কৌবা শৈৱেংদুনা মানা হিৰি, “পুংলোন তাহ্না কায়ৱক্ৰনু/ঈ শাগৎনবা থবক তৌৱক্ৰনু/ঈতগী থোংলম চাম্‌না/ অশিবা হকচাংতনা পল ওই/গুঙ্ককনি নীংতশ্না গুমখৈ/মৈতৈ লৈবাক কন্বা।” থমোয়াদগী থোঙ্ক্ৰুপা খোঞ্জেলনি, গাক্তা গাক্তে মানবা। অইহী অসিগী ৰাৰীমচাগী নাকলদি অসুক কুইবসি তাদুনা লৈৱি কনানসু